

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์*

Buddhist Academic Administration Model of School Administrators at Secondary Schools in Nakhon Sawan Province

¹ชลธิชา เพชรานารากร, วรภฤต เกื่อนช้าง และ สุพรต บุญอ่อน

¹Chonthicha Phetcharanarakorn, Worrakrit Thuanchang and Sooprot Boon-on

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhonsawan Campus, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: toon_ack@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ 2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ และ 3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน ด้วยแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา และแบบประเมินจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียน การสอน การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย รูปแบบการจัดการเรียนการสอน รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รูปแบบการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รูปแบบการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน รูปแบบการนิเทศการศึกษา และรูปแบบการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งแต่ละรูปแบบมี 15 วิธีการ 3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และความมีประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ; การบริหารงานวิชาการ; การบริหารงานวิชาการเชิงพุทธ; ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

*Received February 16, 2021; Revised April 25, 2021; Accepted April 25, 2021

Abstract

The objectives of this research were: 1. to study the academic administration status of school administrators at Secondary schools in Nakhon Sawan Province, 2. to make the Buddhist academic administration model of school administrators at Secondary schools in Nakhon Sawan Province, and 3. to evaluate the Buddhist academic administration model of school administrators at Secondary schools in Nakhon Sawan Province. This research applied Qualitative Research and Quantitative Research by the in-depth interview from 20 key informants with the Semi-structured Interviews, the focus group with 9 experts by using the focus group record and the content analysis technique for the data analysis, and evaluating the model from 15 key informants with the evaluation forms. The statistics used mean and standard deviation.

The research results were as follow: 1. The academic administration status of the school administrators consisted of 7 aspects: the teaching and learning management, the curriculum development, the learning process development, the educational media, innovation and technology development, the measurement, evaluation and transfer of school records, the educational supervision, and the internal quality assurance development and educational standards. 2. The Buddhist academic administration model of school administrators consisted of teaching and learning management, curriculum development, learning process development, educational media, innovation and technology development, measurement, evaluation and transfer of school records, educational supervision, and internal quality assurance development and educational standards that each model had 15 methods. 3. The evaluation of the Buddhist academic administration model of school administrators in 4 dimensions: the evaluation of correctness, appropriateness, practicality and utility showed that it was at the highest level.

Keywords: Model; Academic Administration; Buddhist Academic Administration; Secondary School Administrators

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ได้ระบุไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ว่าคนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพโดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญเช่น เด็กแรกเกิด - 5 ปี มีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น นักเรียนมีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป (Ministry of Education, Office of the Education Council, 2017)

มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารและการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง กระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมถึงการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา มี 5 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1 การบริหารงานด้านวิชาการ ตัวบ่งชี้ที่ 2 การบริหารงานด้านงบประมาณ ตัวบ่งชี้ที่ 3 การบริหารงานด้านการบริหารงานบุคคล ตัวบ่งชี้ที่ 4 การบริหารงานด้านการบริหารทั่วไป และตัวบ่งชี้ที่ 5 การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (Ministry of Education, Office of the Basic Education Commission, 2017)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการศึกษา สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะระดับมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดอุทัยธานี ในส่วนของจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 37 โรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ถือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนและผลิตกำลังคนให้มีศักยภาพที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันด้านเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีกับนานาประเทศได้ ซึ่งโรงเรียนมัธยมศึกษา จัดเป็นสถาบันหลักที่ทำหน้าที่ด้านการให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม ภารกิจหลักของโรงเรียนคือ การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้มีคุณภาพทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สุขภาพอนามัยที่ดีซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนให้มีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณภาพในการบริหารงานโรงเรียนนั้น โรงเรียนได้รับการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วยการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป (Ministry of Education, Office of the Basic Education Commission, 2003)

การบริหารงานวิชาการนับว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุดของการบริหารงานในสถานศึกษาทุกระดับ เพราะงานวิชาการสามารถพัฒนาคนในด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ และความนึกคิดของผู้เรียน เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตในสังคม งานวิชาการจึงเป็นหัวใจของหน่วยงานทางการศึกษา งานวิชาการจะมีประสิทธิภาพเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารซึ่งต้องให้ความสนใจในการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรก ในปัจจุบันการบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาหลายแห่งในจังหวัดนครสวรรค์ ไม่ประสบผลสำเร็จ ส่งผลให้การพัฒนาและการจัดการเรียนรู้ให้แก่แก่นักเรียนไม่เต็มที่เท่าที่ควร นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพโดยดูได้จากรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2559 - 2562 พบว่าผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีระดับคะแนนลดลง รายงานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาการทางการเรียนรู้ของผู้เรียนลดลงนับเป็นปัญหาสำคัญที่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขคุณภาพของการเรียนการสอน ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียน จึงเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารที่จะต้องบริหารสถานศึกษาเพื่อเร่งรัดยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ผู้บริหารย่อมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการ

บริหารงานวิชาการที่พัฒนาคุณภาพของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สมรรถนะของผู้บริหารเป็น ความสำเร็จของการบริหาร การที่ผู้บริหารมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการบริหารการศึกษาจะ ช่วยให้การจัดการศึกษาสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงและยึดหลักการบริหารงาน ก็คือ การ กำหนดแผน วิธีการ และขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารในโรงเรียนไม่ ดีจะกระทบต่องานส่วนอื่น ๆ ของโรงเรียนด้วย ผู้บริหารที่ดีจะต้องเลือกวิธีการทำงานที่เหมาะสมและมี ประสิทธิภาพเพื่อให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ (Ministry of Education, The Secondary Educational Service Area Office 42, 2019)

หลักไตรสิกขาเป็นกระบวนการศึกษาที่พัฒนามนุษย์ทั้งทางกาย วาจา ความคิด จิตใจอารมณ์และ สติปัญญา ให้สามารถดำรงและดำเนินชีวิตในสังคมอย่างสันติมีอิสรภาพ เน้นการปฏิบัติฝึกหัดอบรมด้วยหลัก ศิล สมาธิ ปัญญา (Kantakanit, 2008) อีกทั้งหลักไตรสิกขายังเป็นหลักธรรมที่ทำให้การบริหารงานวิชาการ ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพได้ ซึ่งถ้าบุคลากรในโรงเรียนมีศีล คือ พุทธกรรมทางกายและวาจา เรียบร้อย จะส่งผลให้กระบวนการบริหารงานวิชาการเรียบร้อย และเมื่อบุคลากรมีสมาธิ คือ มีสติ รู้ตัว ตลอดเวลาของการทำงานจะส่งผลให้คุณภาพงานไม่เสียหาย และเมื่อบุคลากรตั้งองค์กระเกิด ปัญญา คือ มีการ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์เป็น มีการพิจารณาไตร่ตรอง ภาระงานอย่างดีแล้วจะทำให้องค์กรเกิดประสิทธิภาพ และนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ ซึ่งหลักไตรสิกขาเป็นหลักธรรมที่เข้ากับบริบทในกระบวนการบริหารงาน วิชาการ และความเป็นไปได้ของการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการบริหารงานวิชาการถือว่ามีความสำคัญต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นอย่างมาก และการบริหารดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการบริหารงานจากผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัด นครสวรรค์ อีกทั้งศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ผู้บริหารสามารถนำมาบูรณาการใช้กับการบริหารโรงเรียน หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีความสอดคล้องกับหลักการบริหาร และมีความเหมาะสมกับงานบริหารในบริบทที่ แตกต่างกันไปตลอดจนทรัพยากรที่เป็นปัจจัยพื้นฐานและสำคัญในการบริหาร ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเฉพาะหมวด ธรรมที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อนำมาสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครูผู้สอน สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับสถานศึกษา สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ และเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้นในการนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาเป็นลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัด นครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เน้นการศึกษาวิเคราะห์ทั้งในเชิงพื้นที่และเอกสารการจัดการกระบวนการวิจัยด้วยการถอดบทเรียนและการบูรณาการข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในพื้นที่การศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย ซึ่งได้กำหนดไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 10 คน และกลุ่มที่ 2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจงได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน และกลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารโรงเรียน จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 9 รูป/คน โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่มและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้เชี่ยวชาญการบริหารโรงเรียน จำนวน 15 คน โดยใช้แบบประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และความมีประโยชน์ สถิติที่ใช้ในการประเมิน คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เน้นการปฏิบัติ (Active Learning) 2) การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายให้สอดคล้องกับผู้เรียน 4) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้มีความหลากหลาย ทันสมัยและเหมาะสมกับความต้องการผู้เรียน 5) การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนตามสภาพจริงด้วยเครื่องมือและวิธีการวัดที่หลากหลาย 6) การนิเทศการศึกษามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และ 7) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีการกำหนดค่าเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

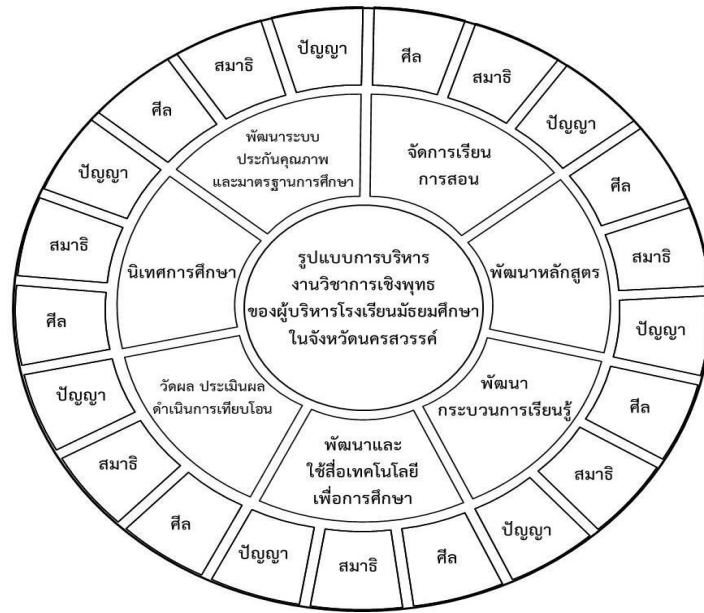
วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาประกอบด้วย 1) ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา มีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน วิธีการในการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning กำหนดค่าเป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียน แผนกำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนและบูรณาการหลักธรรมในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูตั้งใจดำเนินการตามนโยบายเกี่ยวกับการเรียนการสอน จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนการสอนแบบ Active Learning ให้กับครูและส่งเสริมให้ครูตั้งใจบูรณาการหลักธรรมในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย วิเคราะห์ สังเคราะห์ และปรับปรุงพัฒนาเพื่อกำหนดเป็นนโยบายการจัดการเรียนการสอนในปีถัดไป 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรตามหลักไตรสิกขา มีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดแผนการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา แนวทางการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน คู่มือการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา แผนการติดตามและประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน บูรณาการหลักธรรมในการจัดทำหลักสูตร ส่งเสริมให้ครูตั้งใจบูรณาการหลักธรรมในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา มอบหมายให้ผู้รับผิดชอบตั้งใจกำกับ ติดตามและประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา แผนพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาแล้วนำผลมาวิเคราะห์ ปรับปรุงและพัฒนา วิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักสูตรของสถานศึกษากับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา มีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ แผนการติดตามและประเมินผลที่เกิดจากการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของครู นอกจากนี้ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูตั้งใจปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับครู ส่งเสริมให้ครูตั้งใจนำผลจากการพัฒนากระบวนการเรียนรู้สู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม และประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ มาวิเคราะห์ ปรับปรุงพัฒนาเพื่อกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติในปีต่อไป 4) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามหลักไตรสิกขา มีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียน แผนการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สร้างแรงจูงใจให้ครูนำสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไปใช้ให้เกิดผลจริง แผนการติดตามและประเมินผลการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียน และบูรณาการหลักธรรมในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียน จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้แก่ครู ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูนำสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไปใช้ให้เกิดผลจริง ส่งเสริมให้ครูให้ครูตั้งใจบูรณาการหลักธรรมในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา วิเคราะห์ผลการประเมินการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของครูที่เข้ารับการ

อบรมเชิงปฏิบัติการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนคิดในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ ประเมินผลการนำสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่พัฒนาแล้วไปใช้เป็นรายบุคคล 5) ด้านการวัดผล ประเมินผลและ ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนตามหลักไตรสิกขา มีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดนโยบาย ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติให้ตรงกัน ระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนที่อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับหลักสูตร สถานศึกษา วิธีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียนอย่างชัดเจน วิธีการจัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลายตามบริบทของผู้เรียน และแผนการติดตามและ ประเมินผลด้านการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและผู้เกี่ยวข้อง ปฏิบัติตามนโยบายด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนอย่างเคร่งครัด กระตุ้นให้ครู และผู้เกี่ยวข้องร่วมกันปฏิบัติตามระเบียบและแนวทางปฏิบัติอย่างชัดเจน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูดำเนินการ วัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียน จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับวิธีการจัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผล ประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนคิดเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล และนำ ผลการประเมินด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ปรับปรุง เพื่อพัฒนาให้เกิดเป็นแนวปฏิบัติที่ดี 6) ด้านการนิเทศการศึกษาตามหลักไตรสิกขา มีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารและ ผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดนโยบายด้านการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน แผนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน คู่มือ และปฏิทินการนิเทศการศึกษา เทคนิควิธีการในการนิเทศการศึกษาให้กับครู และแผนการติดตามและประเมินการ นิเทศการศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูปฏิบัติตามนโยบายด้านการนิเทศการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษา ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติตามคู่มือและปฏิทินการนิเทศการศึกษา จัด โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิควิธีการนิเทศการศึกษาให้กับครู ประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของครู และนำผลการประเมินการนิเทศการศึกษามา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ปรับปรุง เพื่อพัฒนาให้เกิดเป็นแนวปฏิบัติที่ดี และ 7) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในและมาตรฐานการศึกษาตามหลักไตรสิกขา มีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดนโยบาย เกี่ยวกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน แผนการพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา คู่มือเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และ แผนกำกับติดตามและประเมินผลการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูตั้งใจดำเนินการตามนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและ มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน จัดทำแผนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาของ โรงเรียนและคู่มือเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน จัดโครงการอบรมเชิง ปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาให้กับครู ประเมินผล และนำผล การประเมินมาวิเคราะห์ ปรับปรุงพัฒนา หรือร่วมกันสร้างนวัตกรรมการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและ มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อประเมินรูปแบบบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่าผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และด้านความมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ด้านศีลมีวิธีการดังนี้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน วิธีการในการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน แบบ Active Learning และบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการจัดการเรียนการสอน ด้านสมาธิมีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูตั้งใจดำเนินการตามนโยบายเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตั้งใจจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน แบบ Active Learning ให้กับครู และส่งเสริมให้ครูตั้งใจนำหลักธรรมไปบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนทุกรายวิชา และด้านปัญญามีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย วิเคราะห์สังเคราะห์ และปรับปรุงพัฒนาเพื่อกำหนดเป็นนโยบายการจัดการเรียนการสอนในปีถัดไป ประเมินผลการจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน แบบ Active Learning และมอบให้ผู้เกี่ยวข้องประเมินพฤติกรรมนักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม นำผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนมาวิเคราะห์ เพื่อแก้ไขปัญหา อุปสรรค ปรับปรุง พัฒนา และร่วมกันสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ด้านศีลมีวิธีการดังนี้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกัน

กำหนดแผนการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา แนวทางการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านสมามิมีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนผู้บริหารส่งเสริมให้ครูตั้งใจนำหลักธรรมทางไปบูรณาการในการพัฒนาหลักสูตร และด้านปัญญามีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตร แล้วนำผลมาวิเคราะห์ ปรับปรุง พัฒนาวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักสูตรของสถานศึกษากับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และวิเคราะห์ความเหมาะสมและความสอดคล้องของการบูรณาการหลักธรรมในการพัฒนาหลักสูตร 3) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ด้านศีลมีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ กำหนดโครงการพัฒนาครูเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และกำหนดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมและสอดคล้องเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านสมามิมีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูตั้งใจปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับครู นอกจากนี้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมและสอดคล้องเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านปัญญามีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ มาวิเคราะห์ ปรับปรุงพัฒนาเพื่อกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติในปีต่อไป ประเมินผลการจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครู แล้วนำผลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ปรับปรุงพัฒนาตามวงจร PDCA ต่อไป ประเมินผลจากการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมและสอดคล้องมาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ด้านศีลมีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียนและแผนการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียน และกำหนดให้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปบูรณาการในการพัฒนาและการใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านสมามิมีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียน ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้แก่ครู ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูตั้งใจนำหลักธรรมไปสอดแทรกในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านปัญญามีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย วิเคราะห์ สังเคราะห์ และปรับปรุงเพื่อกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียนในปีถัดไปตามวงจร PDCA วิเคราะห์ผลการประเมินการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของครูที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนคิดในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประเมินผลให้นำสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่พัฒนาแล้วไปใช้เป็นรายบุคคล และประเมินผลที่เกิดจากการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปบูรณาการเพื่อวิเคราะห์ถึงจุดเด่น จุดด้อย ปัญหา อุปสรรค ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ 5) ด้านการวัดผล

ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ด้านศีลมีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดนโยบายด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติให้ตรงกัน ระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนที่อย่างชัดเจน และวิธีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียนอย่างชัดเจน ด้านสมาธิ มีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติตามนโยบายด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนอย่างเคร่งครัด ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันปฏิบัติตามระเบียบและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนตามขั้นตอนอย่างชัดเจน และส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียน และด้านปัญญา มีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนของผู้ที่เกี่ยวข้อง นำผลไปวิเคราะห์ หาจุดเด่น จุดด้อย เพื่อปรับปรุงพัฒนาตามวงจร PDCA ประเมินผลการปฏิบัติตามระเบียบและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน วิเคราะห์ สังเคราะห์ และปรับปรุงพัฒนาเพื่อกำหนดเป็นระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนในปีถัดไป ประเมินผลดำเนินการวัดผลและประเมินผลของครู แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนคิดเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล และนำผลการประเมิน ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ปรับปรุง เพื่อพัฒนาให้เกิดเป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) 6) ด้านการนิเทศการศึกษาตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ด้านศีลมีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดนโยบายด้านการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน แผนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน และคู่มือและปฏิทินการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน ด้านสมาธิมีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูปฏิบัติตามนโยบายด้านการนิเทศการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษา และส่งเสริมให้ครูปฏิบัติตามคู่มือและปฏิทินการนิเทศการศึกษา และด้านปัญญา มีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายด้านการนิเทศการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และปรับปรุงเพื่อพัฒนาเป็นนโยบายเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในปีถัดไป ประเมินผลการนิเทศการศึกษาของครูเป็นรายบุคคล แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของครู และประเมินผลคู่มือและปฏิทินการนิเทศการศึกษาของครู และ 7) ด้านการพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ด้านศีลมีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน แผนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา คู่มือเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน และโครงการพัฒนาครูเกี่ยวกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ด้านสมาธิมีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูตั้งใจดำเนินการตามนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา จัดทำแผนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา จัดทำคู่มือเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ตลอดจนผู้บริหารตั้งใจจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและ

มาตรฐานการศึกษาให้กับครู และด้านปัญญามีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย ประเมินผลดำเนินแผนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และประเมินผลการจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา แล้วนำผลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ปรับปรุงพัฒนาตามวงจร PDCA ต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษาตามนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงทำให้สภาพการบริหารงานวิชาการมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน การวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงและตามมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของสุเรศรัษฐ์ บุญนุก และ สายทิพย์ ยะฟู (Boonnok, and Yafu, 2018) กล่าวว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 มี 7 ด้าน ประกอบด้วย การบริหารหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวัดผล ประเมินผล เทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา และการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย รูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน รูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน รูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศการศึกษา และรูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา แต่ละรูปแบบจะประกอบด้วยด้านศีล 5 วิธีการ ด้านสมาธิ 5 วิธีการและด้านปัญญา 5 วิธีการ ทั้งนี้เป็นเพราะรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์มีกระบวนการกิจกรรมและขั้นตอนการปฏิบัติที่เหมาะสม ชัดเจน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของนิพนธ์ ชาวเอี่ยม (Khaoiam, 2018) กล่าวว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วยรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรมี 18 วิธีการ รูปแบบการจัดการเรียนรู้มี 18 วิธีการ รูปแบบการพัฒนาสื่อการเรียนรู้มี 15 วิธีการ รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มี 14 วิธีการ รูปแบบการวัดผลประเมินผลมี 14 วิธีการ รูปแบบการนิเทศการศึกษามี 16 วิธีการ และรูปแบบการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในมี 10 วิธีการ

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ทั้ง 4 ด้านในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และด้านความมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ได้ผ่านกระบวนการสร้างที่ดี ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ครอบคลุมภารกิจหลักการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยมีคู่มือการดำเนินการที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและสามารถนำสู่การปฏิบัติได้จริงบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ก่อให้เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของเกียรติศักดิ์ สาสุทธิ์ และวีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (Sasut, and Utairat, 2019) กล่าวว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน มีความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในระดับมากที่สุด

สรุป

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ยังให้ความสำคัญในการบริหารจัดการโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานและการทำงานแบบมีส่วนร่วมที่เอื้อต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ กำหนดนโยบายไว้อย่างชัดเจน ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมถึงการนิเทศ กำกับติดตามการดำเนินงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบ

โอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ ผู้บริหารควรจัดทำเป็นนโยบายที่จะส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการอย่างเป็นรูปธรรม ควรมีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ในการบริหารงานวิชาการให้ไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่สถานศึกษากำหนดไว้ และกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย รูปแบบการจัดการเรียนการสอน รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการพัฒนาระบบการเรียนรู้ รูปแบบการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รูปแบบการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน รูปแบบการนิเทศการศึกษา และรูปแบบการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งแต่ละรูปแบบมี 15 วิธีการ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ ผู้บริหารควรเพิ่มช่องทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเผยแพร่ให้กับบุคลากรให้เข้าถึงได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว ตลอดจนจัดกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการอบรมสัมมนาทั้งบุคคลภายในและภายนอก เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลายขึ้นและสามารถนำมาพัฒนาปรับปรุงกระบวนการจัดการความรู้ของสถานศึกษาได้ และส่งเสริมการใช้และพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีเครื่องมือและอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ

1.3 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ทั้ง 4 ด้านในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ ผู้บริหารควรนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมอื่น

2.2 ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอื่น และนำผลมาเปรียบเทียบกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนางานบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพต่อไป

2.3 ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานเชิงพุทธทุกด้านในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์

References

- Boonnok, S., & Yafu, S. (2018). The Guidelines for Academic Administration of Secondary Schools Muang Nakhon Sawan under the Secondary Educational Service Area Office 42. *The 13th RSU National Graduate Research Conference*, 13, 1880-1892.

- Kantakanit, W. (2008). *Moral Reasoning Development of Prathom Suksa 4 Students Through the Trisikkha Teaching Method*. (Master's thesis). Chiang Mai University. Chiang Mai.
- Khaoiam, N. (2018). *Buddhist Academic Administration Model for Small Size Schools under the Office of the Primary Education Service Area Lower Northern*. (Doctoral Dissertation). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Bangkok.
- Ministry of Education, Office of the Education Council. (2003). *A Manual for the Administration of Basic Education in Legal Entities*. Bangkok: The Express Transportation Organization of Thailand.
- Ministry of Education, Office of the Basic Education Commission. (2017). *Standards of the Office of Educational Service Area B.E. 2560* [A.D.2017]. (1st ed.). Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand Printing Press, Ltd.
- Ministry of Education, Office of the Education Council. (2017). *National Education Plan B.E. 2560 -2579*. [A.D.2017-2036]. (1st ed.). Bangkok: Prigwhan Graphic Co., Ltd.
- Ministry of Education. The Secondary Educational Service Area Office 42. (2019). *Ordinary National Educational Test Report B.E. 2562* [A.D. 2019]. Nakhon Sawan: The Secondary Educational Service Area Office 42.
- Sasut, K. and Utairat, W. (2019). An Academic Management Model of the Secondary School under the Office of Basic Education Commission to Promote Analytical Thinking Ability Development of Learners. *Journal of Education Studies*, 47(3), 82-97.